

Gegevens, feiten en notities

Inleiding

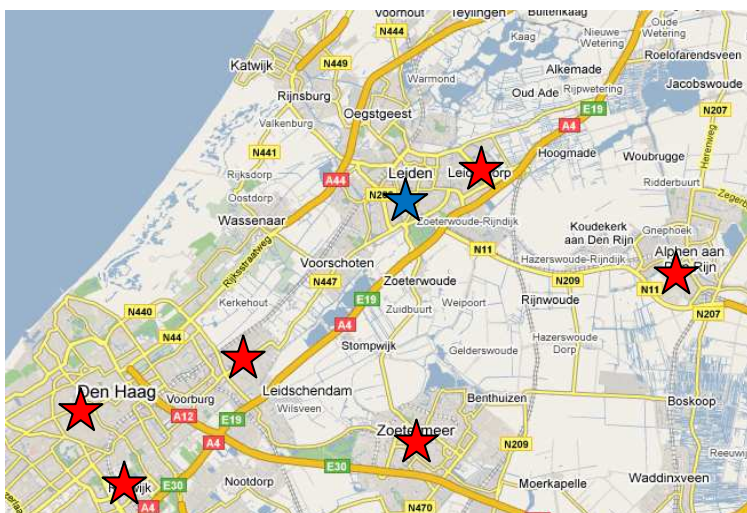
Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de feiten die gebruikt zijn voor het maken van een analyse van de Leidse binnenstad. Deze gegevens zijn afkomstig van verschillende bronnen:

- onderzoeken waar Leiden aan deelneemt: Continu Vakantie Onderzoek, Koopstromenonderzoek, Bedrijvenregister Zuid-Holland.
- Specifiek onderzoek naar:
 - Ruimtelijk-economische ontwikkelpotenties (Ecorys)
 - Retail in de Leidse binnenstad (Dallinga Retail en Vastgoed Advies)
 - Bezoekerswensen (Enquête tijdens Open Monumenten Dagen 2008)

De gegevens worden telkens samengevat, met verwijzing naar het bronmateriaal.

De geografische ligging van Leiden:

1. Leiden ligt in de Randstad aan de A4 en de A44 - de Noord Zuid verbinding – en aan de Oost - West verbinding (N11 - N206).
2. Leiden ligt dichtbij economische centra als Den Haag, Amsterdam en ook Haarlem, Zoetermeer en Alphen aan de Rijn.

Bron: Ecorys onderzoek

De (beroeps) bevolking:

3. In Leiden en ook in de regio Holland Rijnland zal het aantal inwoners tot 2025 nauwelijks groeien.
4. In Leiden en ook in de regio zal de ontwikkeling van het aantal inwoners fors verschuiven naar leeftijdscategorie 65+.

Ontwikkeling aantal inwoners in HR 2000-2025

gebied / leeftijd	2000	2008	2015	2020	2025	ontw. 2008-25	
	aantallen (* duizend)						%
totaal HR	384,6	390,5	389,4	392,2	394,9	+4,4	+1,1%
0 t/m 19 jaar	95,4	94,3	87,1	84,4	82,3	-12,0	-12,7%
20 t/m 64 jaar	240,3	240,7	233,8	230,9	227,5	-13,2	-5,5%
65+	48,9	55,5	68,4	76,9	85,1	+29,6	+53,2%

Leiden	117,2	116,9	117,1	117,8	117,9	+1,0	+0,8%
0 t/m 19 jaar	24,9	24,6	24,3	23,8	22,9	-1,7	-7,0%
20 t/m 64 jaar	78,6	78,4	75,4	74,1	72,7	-5,7	-7,3%
65+	13,7	13,9	17,5	20,0	22,3	+8,4	+60,6%

Bron: BOA – Bevolkingsprognose regio Holland Rijnland 2008

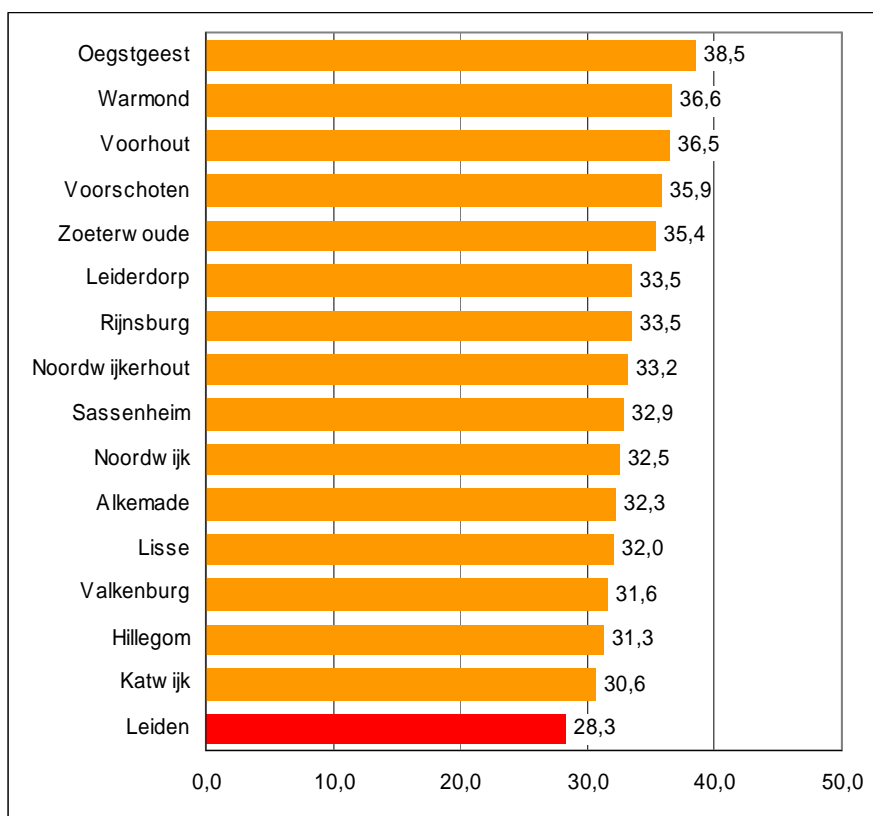
5. Leiden zal tot 2025 een toename kennen van 14,5% in het aantal eenpersoonshuishoudens, waar dit aantal de regio met 23.5 % zal groeien.

Ontwikkeling aantal huishoudens in HR 2000-2025

gebied / hh type	2000	2008	2015	2020	2025	ontw. 2008-25	%
	aantallen (* duizend)						
totaal HR	164,7	172,0	178,8	184,1	188,3	+16,3	+9,5%
eenpersoons	58,8	64,6	70,5	75,3	79,8	+15,2	+23,5%
meerpersoons	105,8	107,4	108,3	108,8	108,5	+1,1	+1,0%
Leiden	60,1	61,4	62,5	64,0	65,3	+3,9	+6,4%
eenpersoons	30,0	31,0	32,0	33,8	35,5	+4,5	+14,5%
meerpersoons	30,1	30,4	30,5	30,2	29,8	-1,0	-2,0%

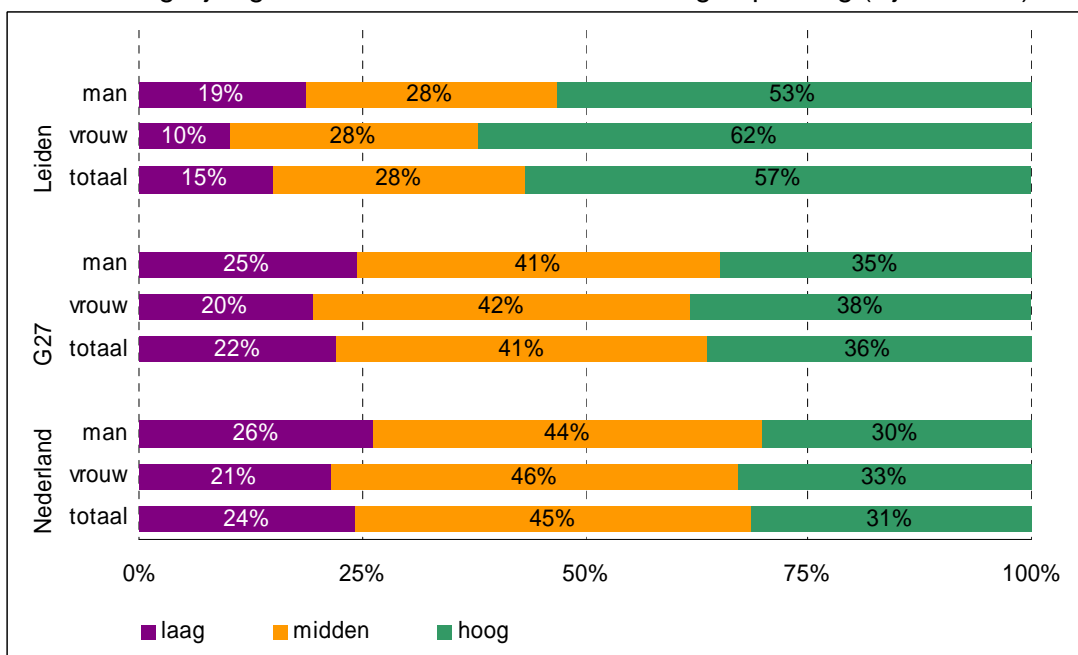
Bron: BOA – Bevolkingsprognose regio Holland Rijnland 2008

6. Het gemiddeld besteedbaar inkomen van particuliere huishoudens was in 2004 € 28.700 en is er in de meeste gevallen op vooruit gegaan t.o.v. 2003.
7. Vergeleken met de G31 is de inkomenssituatie van Leidse huishoudens goed te noemen: in een rangorde staat Leiden op de vierde plaats. In een zelfde vergelijking met de regiogemeenten komt Leiden er minder goed uit: dan neemt de stad de onderste positie in.

Bron: BOA – Regionaal Inkomens Onderzoek 2004

8. De beroepsbevolking in Leiden is zeer goed opgeleid in vergelijking tot De G27 steden en in vergelijking tot Nederland: 57% heeft een hoge opleiding (cijfers 2006).

Bron: BOA – CBS – Enquete Beroeps Bevolking 2006

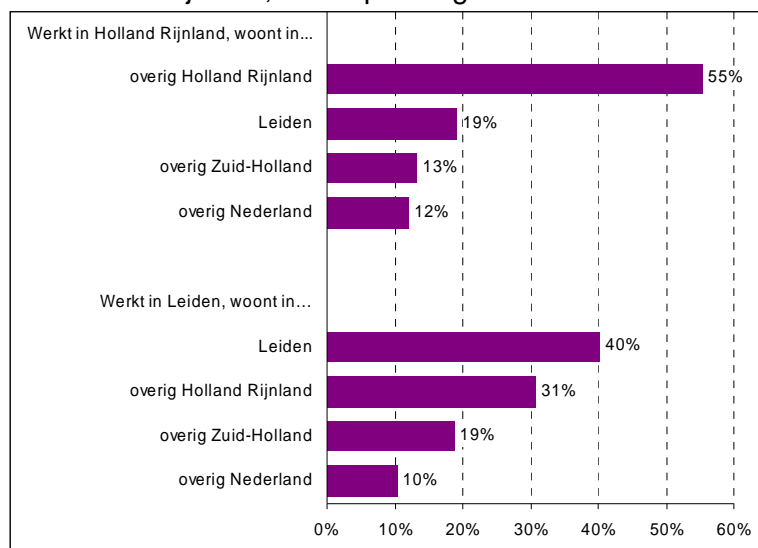
9. De werkgelegenheid in de bezoekerseconomie is na 2002 afgenomen.

10. Dit is vooral toe te rekenen aan de detailhandel, de werkgelegenheid in de overige sectoren is min of meer constant gebleven.

SBI		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
52	Detailhandel en reparatie	3.934	3.926	3.906	3.890	3.510	3.488	3.597	3.408
55	Horeca	1.520	1.584	1.504	1.500	1.543	1.430	1.403	1.464
61	Vervoer over water	13	14	16	14	12	10	14	12
92	Cultuur, sport en recreatie	905	937	916	891	841	900	904	960
	Totaal	6.372	6.461	6.342	6.295	5.906	5.828	5.918	5.844
	Excl SBI-52	2.438	2.535	2.436	2.405	2.396	2.340	2.321	2.436

Bron: Bedrijvenregister Zuid-Holland

11. Van de werknemers die in Leiden werken, woont in 2006 40% in Leiden, 31% in de regio Holland Rijnland, 19% op overige locaties in Zuid-Holland en 10% buiten Zuid-Holland.

Bron: Bedrijvenregister Zuid-Holland 2006

De bezoekers en bezoekgedrag:

12. Het aantal bezoekers afkomstig uit het binnenland aan Leiden – aanname de binnenstad van Leiden – is sinds 2002 niet sterk gestegen, zelfs in de tussenliggende jaren gedaald.

13. Het aantal afgelegde bezoeken per bezoeker is sinds 2002 gedaald.

14. Het aantal afgelegde bezoeken in 2005, 2006 en 2007 is lager dan 2002, 2003 en 2004.

15. De gemiddelde besteding per bezoek is sinds 2003 gelijk gebleven.

16. Na 'winkelen' vormt het 'museumbezoek' de belangrijkste hoofdreden van een bezoek aan Leiden.

Binnenlandse bezoekers	Leiden 2002	Leiden 2003	Leiden 2004	Leiden 2005	Leiden 2006	Leiden 2007
Aantal bezoekers	945.000	878.000	853.000	821.000	914.000	955.000
Gemiddeld aantal bezoeken	2,6	2,6	2,8	2,3	2,4	2,2
Binnenlandse bezoeken	2.438.000	2.258.000	2.371.000	1.867.000	2.188.000	2.100.000
• waarvan hoofdreden winkelen	37%	27%	33%	34%	28%	38%
• waarvan hoofdreden museum	20%	19%	15%	18%	20%	15%
• waarvan hoofdreden evenement	8%	5%	6%	10%	10%	4%

Gemiddelde besteding per bezoek	Geen opgave	€ 38	Geen opgave	€ 37	€ 34	€ 40
• waarvan in winkels	Geen opgave	€ 15	Geen opgave	€ 15	€ 11	€ 16
• waarvan in horeca	Geen opgave	€ 15	Geen opgave	€ 15	€ 16	€ 16
Waardering van het bezoek	Geen opgave	Geen opgave	Geen opgave	Geen opgave	7,6	Geen opgave
Bron: Continu Vakantie Onderzoek						

17. Sinds 2005 is het museumbezoek aan de Leidse musea jaarlijks toegenomen.

Musea en monumenten	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Naam instelling								
De Lakenhal in Scheltema	-	-	-	-	-	-	6.589	7.858
Hortus botanicus Leiden	69.846	72.396	77.148	81.118	75.056	83.786	84.250	80.598
Museum Boerhaave	31.042	29.714	29.741	33.555	41.830	34.096	34.859	32.008
Museum Volkenkunde	43.423	56.582	69.096	86.966	87.603	86.029	88.759	78.094
Naturalis	245.240	240.041	262.821	239.370	238.050	246.450	248.720	243.924
Regionaal Archief Leiden	7.580	7.561	7.122	6.953	6.486	6.560	6.260	9151
Rijksmuseum van Oudheden	190.804	136.101	108.319	141.733	97.000	77.750	94.001	122.671
SieboldHuis	10.932	gesloten	gesloten	gesloten	gesloten	11.658	15.635	15.929
Stedelijk Molenmuseum De Valk	25.186	27.552	23.636	27.347	27.251	22.643	23.997	24.954
Stedelijk Museum De Lakenhal	37.404	50.736	35.861	41.587	31.600	31.383	119.427	36.075
The Pilgrim Archives	-	-	280	244	500	310	518	480
Wagenmakers Museum	-	-	-	3.000	1.200	1.500	2.000	gesloten
Totaal	661.457	620.683	614.024	661.873	606.576	602.165	725.015	651.742
toe-/afname t.o.v. het voorgaande jaar		-6%	-1%	8%	-8%	-1%	20%	-10%
Bron: Museumgroep Leiden								

NB In 2006 hebben de Rembrandt tentoonstellingen in de Lakenhal een eenmalig fors groter publiek getrokken. Stel dat de deze toename rond de 85.000 bezoekers betrof, dan zou het reguliere totaal in 2006 uitkomen op 640.000 bezoekers. Dit past binnen de stijgende lijn sinds 2004. De officieuze resultaten over 2008 laten een groei van 7% ten opzichte van 2007 zien.

18. Het aantal overnachtingen is sinds 2002 nauwelijks veranderd met uitzondering van een piek in het Rembrandtjaar 2006: zo rond de 185.000 – 190.000

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal hotel- en campingovernachtingen in Leiden	182.382	193.109	192.391	186.122	177.058	203.005	184.000 *
Bron: Gemeente Leiden, afd. Belastingen * voorlopig cijfer							

19. De koopkrachtbinding van Leiden op de bewoners van de regio Leiden neemt af.

	1994	1999	2004
Percentage van de bestedingen aan niet-dagelijkse goederen van inwoners van de regio 'Leiden e.o.' dat in Leiden wordt besteed.		54%	49%

Bron: Koopstromenonderzoek Zuid-Holland

20. De detailhandelomzet van 'Leiden Centrum' is in de afgelopen 10 jaren toegenomen.

	1994	1999	2004
Detailhandelsomzet van 'Leiden Centrum'	€ 263 mln	€ 339 mln	€ 379 mln
Bron: Koopstromenonderzoek Zuid-Holland			

21. Ecorys zegt: Leiden-Centrum verliest terrein: marktaandeel van niet-dagelijkse goederen in de provincie Zuid-Holland daalde van 4,5% in 1988 naar 3,1% in 2004
(bron: Koopstromenonderzoek Zuid-Holland)

22. De Koopkrachtbinding van Leiden-Centrum met de bevolking van Leiden is 52%, van alle omzet in Leiden-centrum wordt 45% behaald door bestedingen van niet-Leidenaren (=toevloeiing) Dit is vergelijkbaar met Alphen aan de Rijn (voor uitbreiding Stadshart) en lager dan Lisse.

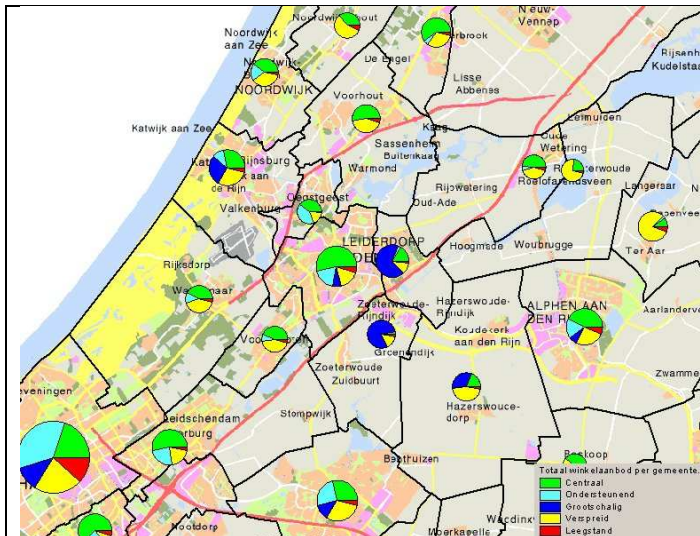
Economie in de regionale context

23. Leiden zal een gezonde groei kennen van de dienstensector (2,7% in de periode 2005-11, NL = 2,5%);

24. Leiden zal een sterke groei kennen in de industrie o.m. Bio Science (3,1% in de periode 2005-11, NL=2,2%).

Dienstensector	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2005-2012	2006-2012
Agglomeratie Haarlem	3.548	3.620	3.680	3.739	3.797	3.856	3.916	3.977	1,64%	1,58%
Groot-Amsterdam	41.090	42.643	44.589	46.067	47.358	48.747	50.177	51.628	3,31%	3,24%
Agglomeratie Leiden en Bollenstreek	6.314	6.538	6.767	6.931	7.078	7.245	7.423	7.606	2,70%	2,55%
Agglomeratie 's-Gravenhage	18.440	18.932	19.432	19.757	20.035	20.358	20.704	21.060	1,92%	1,79%
Oost-Zuid-Holland	4.797	4.981	5.184	5.318	5.432	5.566	5.711	5.862	2,90%	2,75%
Nederland total	292.325	302.945	314.087	321.574	327.935	335.097	342.653	350.388	2,62%	2,45%
Industriesector	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2005-2012	2006-2012
Agglomeratie Haarlem	605	608	637	653	669	687	707	726	2,64%	3,00%
Groot-Amsterdam	4.903	4.969	5.151	5.270	5.394	5.524	5.662	5.800	2,43%	2,61%
Agglomeratie Leiden en Bollenstreek	1.733	1.793	1.851	1.894	1.942	1.992	2.047	2.103	2,80%	2,69%
Agglomeratie 's-Gravenhage	2.379	2.415	2.439	2.459	2.480	2.502	2.525	2.547	0,98%	0,89%
Oost-Zuid-Holland	1.663	1.730	1.786	1.803	1.826	1.854	1.890	1.928	2,13%	1,82%
Nederland total	94.635	96.608	99.106	100.253	101.637	103.202	105.036	106.905	1,76%	1,70%
Bron: Ecorys rapportage - ERP 2008										

25. Leiden is de tweede aankoopplaats voor winkelen in de regio, na Den Haag

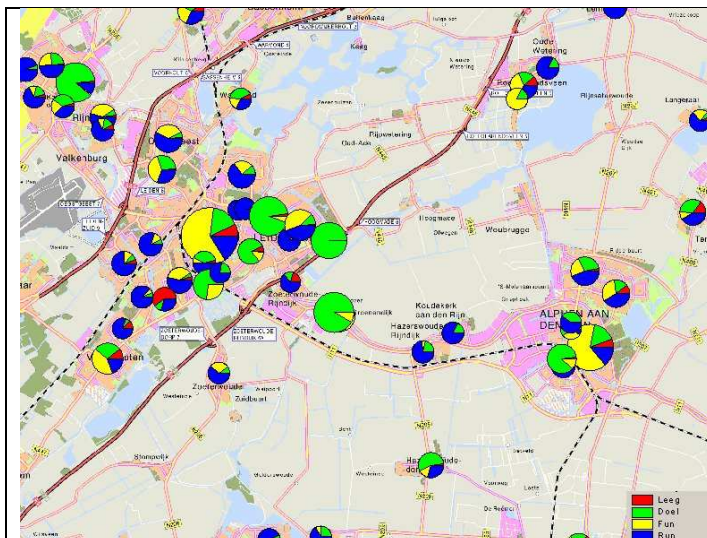
Bron: Ecorys rapportage – Locatus 2008

Er is een enorme dynamiek in de regio. Alleen al gerealiseerd in 2007:

- Den Haag-Centrum (Grote Marktstraat, Haagse Passage)
- Hoofddorp-Centrum (Vier Meren, Polderplein)
- Cruquius
- Leiderdorp

26. De Leidse binnenstad is de belangrijkste aankoopplaats in de directe regio en heeft een sterke positie in 'fun'.

27. De (sub)regionale centra versterken zich: Alphen a/d Rijn-Stadshart, Leiderdorp-Woonboulevard, Winkelhof, IKEA; Katwijk-Valkenburg, Katwijk-Centrum.

Bron: Ecorys rapportage – Locatus 2008

Alphen ad Rijn-Stadshart heeft een belangrijke sprong gemaakt zowel in schaal als branchering (meer fun).

De (sub)regionale centra versterken zich:

- Alphen a/d Rijn-Stadshart, Dutch Oval, FOC?
- Leiderdorp-Woonboulevard, Winkelhof, IKEA?
- Katwijk-Valkenburg, Centrum

28. De planvoorraad kantoren in de regio Holland Rijnland bedraagt 415.000 m² bvo tot 2015. Deze omvang bedraagt 70% van de bestaande kantorenvoorraad in de regio.

Overzicht ontwikkellocaties kantoren Holland Rijnland	Omvang
W4 (Elisabethhof, Vierzicht, Bospoort, Grote Polder, Meerburgerpolder, Roomburg)	153.500 m ² bvo
Leiden Centraal	64.000 m ² bvo
Bio Science Park (Leeuwenhoek, Nieuw Rhijngest)	102.500 m ² bvo
Overig (Voorschoten NS, binnenstad Leiden, Lammenschans, Zanderij Katwijk, Leiden Noord)	95.000 m ² bvo
Totaal	415.000 m ² bvo
Bron: Economische Agenda Holland Rijnland, november 2007	

29. De woningbouwproductie van Leiden is beperkt.

	<p>Bepaalde productie Leiden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Groenord (ca. 700 woningen) • Nieuw Leyden (ca. 700 woningen) • Roomburg (900 à 1.000 woningen) <p>Grote impuls Valkenburg: +4.000 tot +6.250 won.</p> <p>De prijzen liggen op Randstadniveau.</p> <p>Sterke woonfunctie in de regio (Rijnsburg, Zoeterwoude, Voorschoten, Warmond), maar tevens economische functies zwak vertegenwoordigd.</p>
Bron: Ecorys rapportage – Primos 2008	

Leiden specifiek: retail

30. Het zwaartepunt van de bewinkeling is langs de assen Haarlemmerstraat en Breestraat.

31. Er zijn weinig winkels in tussenliggende dwarsstraatjes, maar op veel locaties zijn interessante zwerfgebieden.

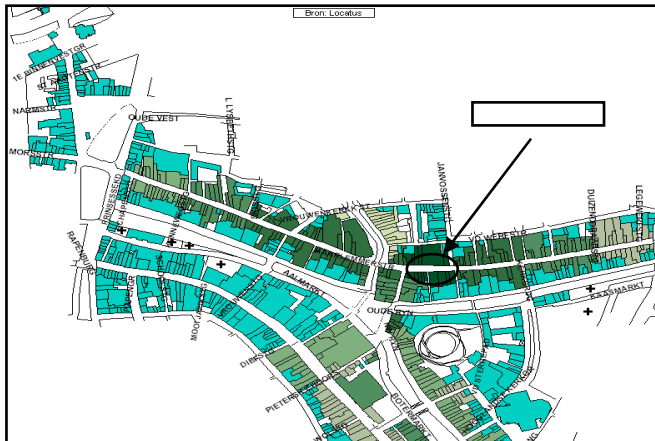
32. Er is nauwelijks bewinkeling op de Hooigracht en Langegracht.

33. Het hart van het A1 winkelgebied wordt gevormd door de Haarlemmerstraat.

Bron: Ecorys rapportage	Bron: rapportage RGL, maart 2008 huurprijzen winkelassen

34. Noties over retail in de binnenstad (bron: Dallinga retail en Vastgoed Advies - Onderzoek 2008):

- De Haarlemmerstraat is erg lang met “aflopende” uiteinden
- De V&D ligt a-centrisch en is geen onderdeel van “rondje”
- Aalmarkt project heeft te weinig retailmassa om substantieel andere passantenstromen op gang te brengen.
- De Breestraat wordt steeds meer een straat van “bestemmingswinkels” omdat het feitelijk geen deel uitmaakt van het A1 kernwinkelgebied
- Er is te weinig aanbod grotere units voor retailers (> 1000 m²)

Naarmate groen donkerder is, zijn er meer passanten.
(bron Dallinga retail en Vastgoed Advies - Onderzoek 2008 o.b.v. Locatus)

35. Private investeringen en concrete realisaties blijven uit. De V&D dateert uit 1967 en is sindsdien nooit grootscheeps verbouwd. Voor project Aalmarkt vind een heroriëntatie plaats, het project loopt inmiddels meer dan 10 jaar en ‘startbouw’ laat voorlopig op zich wachten (bron: Dallinga retail en Vastgoed Advies - Onderzoek 2008).

36. Een benchmark van Leiden vergeleken met de detailhandel van de binnensteden van Den Bosch, Maastricht levert op:

- Leiden heeft een laag wvo per inwoner (0,74 m²)
- Slechts 8 units van 1.000 m² of groter (V&D, Hoogvliet, C&A, Bristol, Hema, Digros, Vogele Mode, De Slegte). In Den Bosch zijn het er 11 en 13 in Maastricht. De helft van deze grote units wordt beschouwd als ‘voorziening van basiskwaliteit’.
- Formules (>1.000 m²) die wel in de andere steden gevestigd zijn: Bijenkorf, Perry Sport, Intersport, AH, Esprit, Zara, New Yorker.
- Leiden mist dus grootschalige warenhuizen, sportzaken en hoogwaardige kledingwinkels.
- Laag aandeel ‘Kleding & mode’ branche: 22%. In Den Bosch is dat 32%, Maastricht 35%.
- Laag aandeel ‘Warenhuis’ branche: 8%. In Den Bosch is dat 11%, Maastricht 15%. Het aandeel warenhuis loopt landelijk gezien terug.
- Leiden heeft in vergelijking met andere steden veel minder merken, ketenwinkels en franchise-winkels in de binnenstad.

	Leiden	Den Bosch	Maastricht
aantal inwoners	117.820	105.235	120100
totaal wvo (m ²)	87.387	98.634	116454
wvo per inwoner (m²)	0,74	0,94	0,97
totaal vkp	641	620	814
wvo per vkp (m²)	136	159	143
aantal units 500-1.000 m ²	16	16	20
aantal units > 1.000 m²	8	11	13

Bron: Ecorys rapportage 2008

Leiden	Zoetermeer	Hoofddorp	Arnhem	Amersfoort
Vroom & Dreesmann 6140	Media Markt 3700	AH XL 4400	Vroom & Dreesmann 17800	Vroom & Dreesmann 5637
C&A 1600	AH XL 3556	Saturn 4200	De Bijenkorf 9041	Intersport Wim Jaquet 2601
Hema 1413	Vroom & Dreesmann 2692	Vroom & Dreesmann 2845	Plus Musiskwartier 1868	Hema 1799
Vögele Mode 1043	Hennes & Mauritz 1465	Toys R Us 1631	The Sting 1790	Steengoed 1700
De Slegte 1013	C&A 1207	BCC 1543	Perry Sport 1700	Hennes & Mauritz 1696
Albert Heijn 924	Bristol 1192	Nijhof Wooncentrum 1500	Hennes & Mauritz 1609	C&A 1580
De Block 755	Hema 1166	Hema 1392	Hennes & Mauritz 1385	Jac Hensen 1402
Perry 711	Daka Intersport 1123	Hennes & Mauritz 1340	C&A 1360	Vögele Mode 1018
Super de Boer 700	The Sting 975	C&A 1229	Art Decorations Outlet 1340	Albert Heijn 912
H & M 667	Bike & Action Dokmans 876	Blokker 1159	Intersport Superstore 1280	Perry Sport 884
Kooyker 93 615	Bakker Sport 850	Scapino 1023	Wonen Nu 1248	Harense Smid 850
Mexx 545	JYSK 790	The Sting 856	Hema 1241	Van der Kam Mode 841
	It's 790	Intersport Van Gerven De 814	Esprit 1085	The Sting 835
	Cool Cat 752	Hage 791	Blokker 1050	Duthler 815
	Kruidvat 870	It's XXL 746	Bristol 1015	Matsen Design 800
	Prijs Topper 580	Kruidvat 726	Albert Heijn 904	Bever Zwerfport 787
	BCC 559	Duthler 712	New Yorker 835	Helderman Sport 785
		Vomar 653	The Lady Sting 815	Blokker 759
		Perry Sport 647	Leegstand 813	It's 700
		Broeckmans 626	Duthler 780	Scapino 684
		Kruidvat 599	Schoenenreus 772	ALD-Markt 600
		Loods 15 585	Hout-Brox 770	
		Xenos 551	We Store 727	
			Schuurman 725	
			ALD-Markt 720	
			Scapino 716	
			Xenos 694	
			Zara 675	
			Expert 630	
			Snar 585	

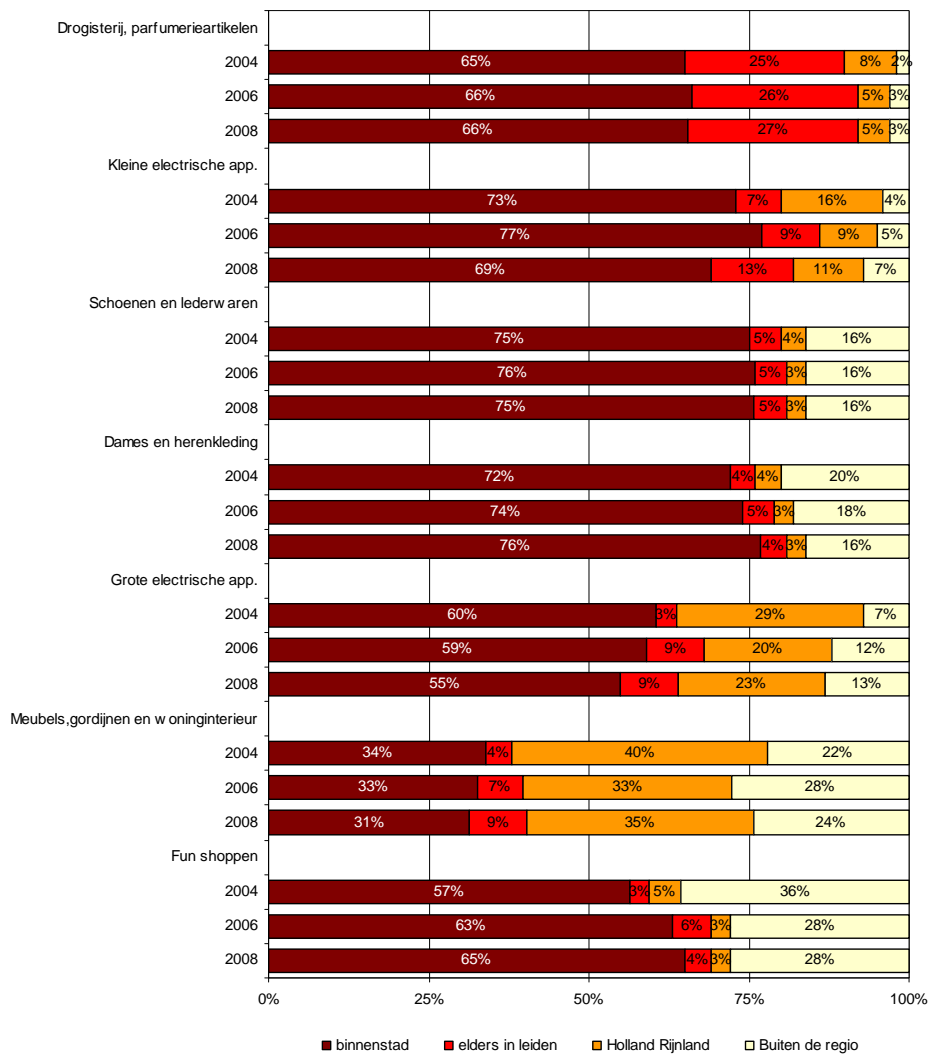
Bron Dallinga Retail en Vastgoed Advies - Onderzoek 2008 o.b.v. Locatus):

37. De beoordeling van Leidenaren voor de Leidse binnenstad als winkelcentrum is sinds 2004 toegenomen.

	2004	2006	2008
Sfeer	7,1	7,3	7,3
Horeca	7,1	7,3	7,2
Looproutes	7,2	7,3	7,3
Hoeveelheid	6,9	7,1	7,2
Diversiteit	6,6	6,8	6,9
Bereikbaarheid auto	5,2	5,4	5,5
Parkeren	5,1	5,4	5,4
Totaal/gemiddeld	6,5	6,7	6,7

Bron: Stadsenquête Leiden

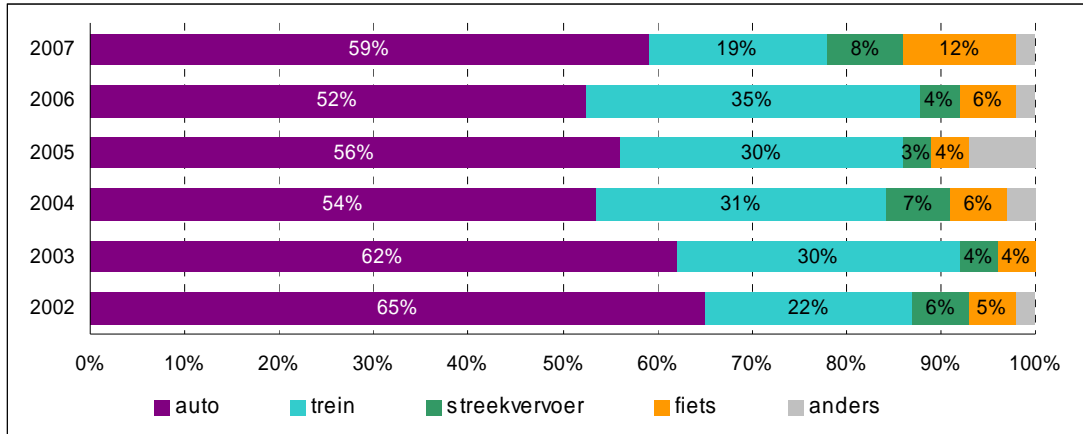
38. Evenals in eerdere jaren worden drogisterij- en parfumerie artikelen het vaakst in Leiden zelf (de binnenstad of elders in Leiden) gekocht. Ruim negen op de tien respondenten koopt dit in Leiden. Andere artikelen die veelal in Leiden zelf worden gekocht zijn kleine elektrische apparaten, schoenen/lederwaren en kleding. Voor de aankoop van meubels en woninginterieur gaat men meestal ergens anders naar toe in of buiten Holland Rijnland, met name naar Leiderdorp of Zoeterwoude.
39. Driekwart van de Leidenaren winkelt wel eens gewoon voor de gezelligheid. Naast Leiden worden Den Haag en in mindere mate Amsterdam regelmatig bezocht voor fun-shopping. Rotterdam en Utrecht worden hiervoor veel minder bezocht.

Bron: Stadsenquête 2008

Leiden specifiek: Bereikbaarheid en Parkeren

40. De auto vormt het grootste aandeel in het vervoersmiddel waarmee Nederlandse bezoekers naar Leiden komen: 57% auto, 19% trein, 12% fiets.

Bron: Continu Vakantie Onderzoek 2007

41. Op gebied van parkeren kenmerkt Leiden zich door versnippering van parkeerlocaties; is er geen hiërarchie in P-voorzieningen; zijn er nauwelijks oriëntatie punten; is de kwaliteit van de garages matig en is er geen echte parkeerring (bron Ecorys onderzoek 2008)

Bron: Ecorys rapportage

42. Inwoners uit de Binnenstad moeten hun auto gemiddeld het verst van huis parkeren, maar beoordelen hun parkeermogelijkheden toch vrijwel gemiddeld. Dit kan te maken hebben met de uitgifte van vergunningen en/of omdat ze beseffen dat een zekere mate van parkeerproblemen bij de Binnenstad hoort.

Index beoordeling van parkeermogelijkheden bij huis per district (5 is het meest positief, 0 is het meest negatief)

	Beoordeling parkeren voor zichzelf als men geen privéplek heeft		Beoordeling mate van zoeken naar juiste parkeerplaats		Beoordeling voor bezoekers (door alle Leidenaren)		Gemiddelde van de drie beoordelingen		Δ2007 tov 2005
	2005	2007	2005	2007	2005	2007	2005	2007	
Totaal	3,4	3,4	2,9	2,7	2,8	3,0	3,0	3,0	.
<i>District</i>									
Binnenstad- Zuid	3,8	3,6	2,6	2,6	2,4	2,9	2,9	3,0	.
Binnenstad- Noord	3,1	3,4	2,5	2,8	1,8	2,8	2,5	3,0	+
Leiden Noord	3,4	2,6	2,9	2,3	2,9	2,6	3,1	2,5	-
Roodenburgerdistrict	3,5	3,4	3,1	3,0	3,1	3,1	3,2	3,2	.
Bos-en Gasthuisdistrict	3,6	3,8	3,1	3,4	3,3	3,5	3,3	3,5	.
Morsdistrict	3,7	3,7	3,4	3,4	3,6	3,7	3,6	3,6	.
Merenwijdistrict	3,5	3,7	3,3	3,4	3,1	2,9	3,3	3,3	.
Stevenshofdistrict	2,0	2,8	1,9	2,5	2,0	2,3	2,0	2,5	+

Bron: Stadsenquête 2007

43. De fiets wordt met name gebruikt voor het doen van boodschappen (winkelen) of als vervoermiddel naar het werk, school, binnenstad of het station. Naar doelgroep zijn er, logische, verschillen. Zo gebruiken 35-plussers de fiets relatief vaker om boodschappen te doen, 55-minners om naar het werk of school te gaan en 55-plussers om tochtjes te maken.

Belangrijkste doelen fietsgebruik (in % fietsers, meerdere antw. mogelijk)

	2003	2004	2005	2007
Boodschappen doen/winkelen	59%	58%	58%	60%
Naar werk/ school	41%	35%	41%	41%
Naar binnenstad, station	33%	28%	36%	35%
Om tochtjes te maken	15%	20%	18%	18%
Naar familie/ vrienden/ bezoek	14%	16%	17%	14%
Naar hobby/ cursus/ uitgaan	12%	16%	12%	12%
Voor alles	13%	22%	14%	11%
Kinderen naar school	5%	6%	5%	6%

Bron: Stadsenquête 2007

Leiden specifiek: beoordeling door de Leidse inwoners

44. Het rapportcijfer van Leidenaren naar de waardering van de Leidse binnenstad in vergelijking tot Haarlem, Delft en Dordrecht is sinds 2002 stabiel, maar in vergelijking tot 2007 afgenomen.

	2002	2004	2005	2006	2007	2008
Rapportcijfer Leidenaren voor historische binnenstad Leiden	7,6	7,7	7,8	7,8	7,9	7,7

Bron: Stadsenquête Leiden

45. De top drie van de door alle bewoners ervaren problemen van Leiden zijn in 2007 parkeerproblemen, overlast door vuil en verkeersproblemen. Dit geldt eveneens voor de bewoners van de districten Binnenstad-Zuid, Binnenstad-Noord en het Stationsdistrict.

		2000	2002	2004	2007
1.	parkeerproblemen	26%	23%	27%	19%
2.	overlast door vuil	13%	20%	13%	16%

3.	verkeersproblemen	12%	10%	13%	11%
4.	Overige problemen (6 stuks)	6% - 2%	7% - 4%	8% - 3%	10% - 3%
Bron: Leefbaarheidsmonitor Leiden 2007					

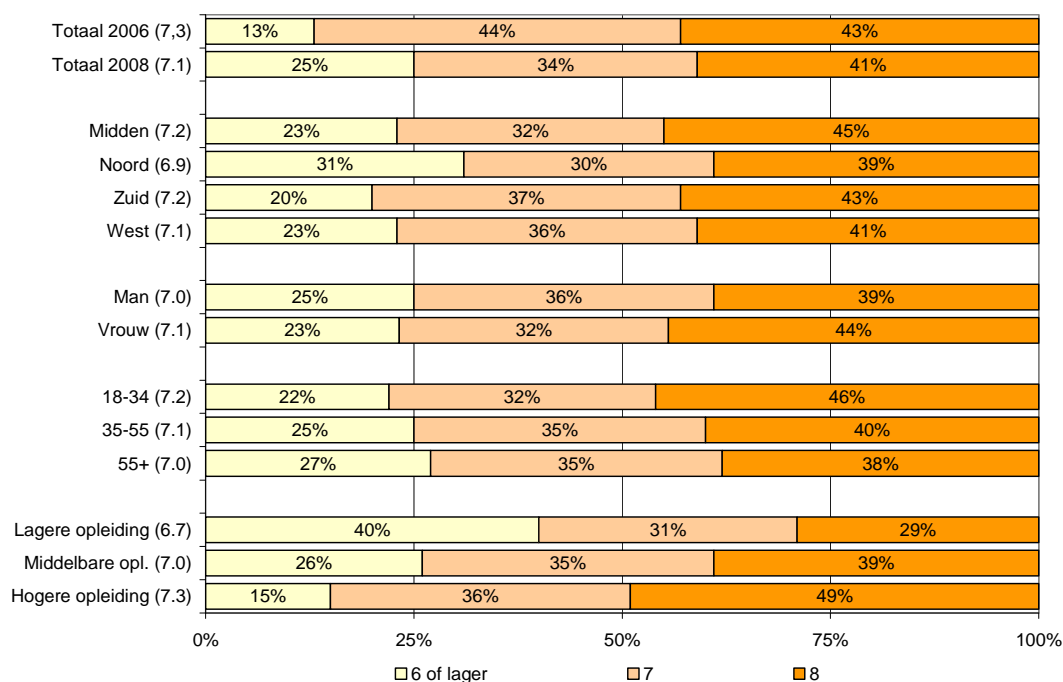
46. De stad Leiden is onlosmakelijk verbonden met zijn historische kern. Dit blijkt ook wel als de Leidenaren wordt gevraagd om aan te geven welke aspecten Leiden aantrekkelijk maken voor een stadsbezoek. Het historische karakter en de (oude) binnenstad worden hierbij het vaakst genoemd, maar ook de verschillende musea, de binnenstad, de gezellige sfeer, de grachten, het culturele aanbod, de terrasjes en het dorpse karakter. Ruim zeven op de tien Leidenaren geeft aan zelf ook wel eens door de stad te wandelen om van de historische kern van Leiden te genieten.

Meest aantrekkelijke bezoekaspecten Leiden

	2007	2008
1. Historische/oude binnenstad (gebouwen)/ monumentale karakter	39%	35%
2. Musea	17%	22%
3. Binnenstad	21%	15%
4. Gezelligheid en sfeer, inclusief 3 oktober/lakenfeesten	13%	12%
5. Grachten/singels	13%	11%
6. Cultureel aanbod en activiteiten	5%	7%
7. Terrasjes, cafeetjes, restaurants, uitgaansmogelijkheden	7%	6%
8. Kleinschalig, overzichtelijk, alles op loopafstand, voelt als een dorp waar alles is	4%	4%
9. Hofjes, smalle straatjes	4%	3%
10. De Burcht	2%	3%
11. Winkels, winkelstad	1%	3%
12. Centrale ligging, goede bereikbaarheid met OV	4%	2%
13. Universiteitstad	2%	2%
14. Kerken, met name Pieterskerk	2%	2%
15. Rustige woonomgeving	1%	2%
16. Rapenburg	1%	1%
17. Markten	1%	1%
18. Het groen	0%	1%

Bron: Stads enquête 2008

47. De Leidenaar drukt de tevredenheid over de levendigheid van Leiden uit in een rapportcijfer: gemiddeld een 7,1. Dit is lager dan twee jaar geleden toen het gemiddelde een 7,3 was. Vier op de tien Leidenaren geeft een acht of hoger, eenderde een zeven en een kwart beoordeelt de levendigheid met een 6 of lager. In de grafiek is te zien dat Leidenaren met een lagere opleiding een lagere beoordeling geven.

Bron: BOA: Stadsenquête 2008

Tot slot is aan alle bezoekers van de binnenstad gevraagd of ze nog verbetertips hebben. Er volgt een groot scala aan antwoorden met betrekking tot parkeren, diversiteit winkels, horeca, etc. Onderstaand de top 10:

1. Meer parkeergelegenheid (dicht bij het centrum of aan de rand van de binnenstad)	101x
2. Bereikbaarheid binnenstad per auto moet beter, betere doorstroming	47x
3. Onderhoud Centrum kan schoner/netter	39x
4. Voorzieningen voor fietsers: fietspaden, meer fietsenstallingen	33x
5. Winkelaanbod binnenstad: meer diversiteit, meer speciaalwinkels	29x
6. Verkeersveiligheid	22x
7. Kosten parkeren in het centrum: te duur/overall betalen	16x
8. Meer sfeer in binnenstad	15x
9. Autovrije of autoluwe binnenstad	11x
10. Betere looproutes, meer voetgangersgebied	10x

Bron: BOA: Stadsenquête 2008